
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Ρόϊδω Μητούλα

*Καθηγήτρια Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης - Αστικής
Ανασυγκρότησης*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Κατανόηση θεωρητικής ανάλυσης της βιώσιμης ανάπτυξης και του διαχωρισμού της σε περιφερειακή και τοπική.
- Επιχειρήσεις: στόχοι, αποφάσεις και διαχωρισμός.
- Εμβάθυνση επιχειρηματικότητας, management και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.
- Σχέση επιχειρήσεων και βιώσιμης ανάπτυξης.
- Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη (οικονομική σημασία και αρχές).

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης από το 1987 μέχρι σήμερα.

- «βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υποθηκεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» (WCED, 1987)
- «βιωσιμότητα ορίζεται ως η δυναμική των οικονομικών δραστηριοτήτων, των ανθρώπινων αντιλήψεων και του μεγέθους του πληθυσμού, που εξασφαλίζει αποδεκτά επίπεδα διαβίωσης για κάθε ανθρώπινη ύπαρξη μέσω της εξασφάλισης της διαθεσιμότητας φυσικών πόρων και οικοσυστημάτων» (Van de Bergh και Nijkamp, 1991)
- βιώσιμη είναι η ανάπτυξη κατά την οποία υπάρχει ένα είδος μετάβασης και έμμεσα βελτίωσης του επιπέδου διαβίωσης και της κοινωνίας. (σύγχρονος ορισμός)

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Αρχές:

- Η αρχή της διαχείρισης του αστικού χώρου.
- Η αρχή ενοποίησης των πολιτικών.
- Η αρχή της οικοσυστημικής προσέγγισης.
- Η αρχή της συνεργασίας και της σύμπραξης.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- **Πυλώνες:**

1. Κοινωνία
2. Οικονομία
3. Περιβάλλον

- **Στόχοι**, σύμφωνα με τον Young(1992):

1. περιβαλλοντική ακεραιότητα,
2. οικονομική ικανότητα
3. δικαιοσύνη

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να εστιάζει είτε τοπικά είτε περιφερειακά. Με αυτό το κριτήριο χωρίζεται σε δύο (2) τύπους, τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

- **Τοπική:** διαδικασία η οποία έχει ως επιδίωξη την προώθηση οικονομικών δραστηριοτήτων, στις οποίες ένας τόπος παρουσιάζει πλεονεκτήματα (εκμετάλλευση όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών και αξιοποίησή τους).
- **Περιφερειακή:** η επίτευξη ή επιδίωξη μιας ή περισσότερων θετικών μεταβολών στα βασικά στοιχεία της κοινωνικοοικονομική δραστηριότητας των ανθρώπων, των οποίων έχουν μια ενεργή ζωή μέσα σε αυτή την περιφέρεια.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ανάγκη περιφερειακής ανάπτυξης:

Ο περιφερειακός συνδυασμός έχει κάποιους οικονομικούς στόχους και είναι οι εξής:

- Η διαπεριφερειακή εξίσωση των κατά κεφαλήν διαθέσιμων πραγματικών εισοδημάτων.
- Η περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη που λαμβάνει υπόψη της την περιβαλλοντική προστασία και την διόρθωση της μονόπλευρης οικονομικής δομής της κάθε περιφέρειας με στόχο τον περιορισμό των σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων μιας πιθανής οικονομικής κρίσης.
- Η άριστη κατανομή και τοποθέτηση των δημοσίων πόρων, κάτι που αποτελεί αξιωματική οικονομική απαίτηση από όλους τους φορολογούμενους της χώρας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

- **Αυτοτελή οικονομική μονάδα** που συνδυάζει συστηματικά τους συντελεστές της παραγωγής.
- Τελικός στόχος η **παραγωγή** υλικών αγαθών και η **παροχή** υπηρεσιών που συμβάλλουν έμμεσα ή άμεσα στην κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών.
- **Στοιχεία** που συνιστούν την επιχείρηση:
 1. οι συντελεστές της παραγωγής
 2. ο συστηματικός και διαρκής συνδυασμός των συντελεστών της παραγωγής
 3. ο σκοπός που επιδιώκει η επιχείρηση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

- Οι **στόχοι** των οικονομικών μονάδων διακρίνονται σε **βραχυχρόνιους** και **μακροχρόνιους**.
- Οι επιχειρήσεις μπορούν να διακριθούν σε **μικρές, μεσαίες** και **μεγάλες**.
- Τα **κριτήρια** για τον διαχωρισμό των επιχειρήσεων μπορεί να είναι **ποσοτικά** και **ποιοτικά**.
- Οι ΜμΕ έχουν ιδιαίτερη σημασία, λόγω του μεγάλου αριθμού τους και της σημαντικής απασχόλησης εργατικού δυναμικού.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Βασική «**κινητήρια δύναμη**» για την **ανάπτυξη** της παραγωγικής δραστηριότητας, τη **δημιουργία** και **ανάπτυξη** της επιχείρησης
- Σημαντικός συντελεστής ανάπτυξης της οικονομίας.
- Συνδυασμός όλων εκείνων των απαραίτητων δραστηριοτήτων που μπορούν να οδηγήσουν στην επίτευξη των καλύτερων δυνατών θετικών αποτελεσμάτων.
- Συνδέεται άμεσα με την **παραγωγική δραστηριότητα** και την **οικονομική μεγέθυνση**.
- Αποσκοπεί:
 1. στη σωστή οργάνωση
 2. στη διαχείριση
 3. στη κατανομή
 4. στη αξιοποίηση
 5. στο συντονισμό των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ MANAGEMENT

- **Βασικά στοιχεία** για τη διάρθρωση των οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων και των παραγωγικών δραστηριοτήτων
- **Βασικοί συντελεστές** παραγωγής που συμβάλλουν:
 1. στην παραγωγική διαδικασία
 2. στην παραγωγή
 3. στην γενικότερη ανάπτυξη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Επιχειρηματική
δραστηριότητα και
επιχειρηματικότητα

Παραγωγική διαδικασία
Δημιουργία και ανάπτυξη
σχέσεων
Ανάπτυξη και εξέλιξη αγοράς

Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις
Οικονομική μεγέθυνση
Κοινωνική ανάπτυξη

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Για να υπάρξει η οικονομική μεγέθυνση και η αναπτυξιακή διαδικασία πρέπει να υπάρχουν **τρεις** συνδυασμοί από διαφορετικά στοιχεία:

1. Θεσμικό πλαίσιο (οι υποδομές, η κουλτούρα, κτλ.)
2. Μέγεθος αγοράς
3. Παραγωγικοί συντελεστές (κεφάλαιο, τεχνολογία, επιχειρηματικότητα, management, κτλ.)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Υπάρχουν εναλλακτικοί δείκτες που βοηθούν στην:
 - **Επεξεργασία και ανάλυση** της βιωσιμότητας της επιχείρησης
 - **Καταγραφή** των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων
- Χωρίζονται σε:
 1. **Δείκτες βιωσιμότητας** (συνολικές ζημίες ή κέρδη, ίδια και ξένα κεφάλαια, αποδόσεις και οικονομίες κλίμακας, κτλ.)
 2. **Δείκτες κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων και παραγωγικότητας** (μεταβολή απασχόλησης, παραγωγική δραστηριότητα, μεταβολή στις επενδύσεις ή αποταμιεύσεις, κτλ.)
 3. **Δείκτες ανάπτυξης έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογικής ανάπτυξης** (συνολικές δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης, καινοτόμες μεταποιητικές επιχειρήσεις, κτλ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μια υπόθεση των επιχειρήσεων για την αειφορία χαρακτηρίζεται από **τρεις** απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται:

1. Η **εταιρεία** πρέπει να πραγματοποιήσει κυρίως εθελοντικές δραστηριότητας με την πρόθεση να συμβάλει στην επίλυση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων.
2. Η **δραστηριότητα** πρέπει να δημιουργήσει ένα θετικό επιχειρηματικό αποτέλεσμα ή μια θετική οικονομική συμβολή στην εταιρική επιτυχία που μπορεί να μετρηθεί ή να υποστηριχθεί σε ένα πειστικό τρόπο.
3. Πρέπει να αναπτυχθεί μια σαφής και πειστική **επιχειρηματολογία** πως μια ορισμένη δραστηριότητα διαχείρισης έχει οδηγήσει ή θα οδηγήσει σε δύο αποτέλεσμα, σε επιδιωκόμενες κοινωνικές ή περιβαλλοντικές επιπτώσεις και σε οικονομικό αποτέλεσμα.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Η τουριστική ανάπτυξη που **δραστηριοποιείται** ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής.
- **Εφαρμόσιμη** σε όλες τις μορφές τουρισμού και σε όλες τις περιοχές προορισμού, συμπεριλαμβανομένου του μαζικού και όλων των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Οι **κυρίαρχες παράμετροι** της:
 1. Ειδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης, με στόχο την ισορροπία
 2. Ενίσχυση όλων των μέτρων που συμβάλλουν στις διαδικασίες ανατροφοδότησης της ανάπτυξης.
 3. Ειδικό θεσμικό πλαίσιο που θα προωθεί τις διαδικασίες της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και την τοπική συμμετοχή.
 4. Προώθηση μέτρων και πολιτικών που συμβάλλουν στην προστασία και την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
 5. Χρήση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως βασικού άξονα της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης

ΑΡΧΕΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Βασικές αρχές:

- Η τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι φιλική προς το περιβάλλον στο παρόν και στο μέλλον καθώς και οικονομικά βιώσιμη και κοινωνικά δίκαιη για τις τοπικές κοινωνίες.
- Η ενεργός συμμετοχή του τουρισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει κοινές δράσεις και συμμετοχή σε αυτές όλων των φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και αποτελεσματικούς μηχανισμούς συντονισμού σε όλα τα επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό κ.λπ.).
- Ο τουρισμός θα πρέπει να βασίζεται στη διεύρυνση των ευκαιριών για τις τοπικές κοινωνίες συμβάλλοντας στο μέγιστο στην τοπική οικονομία.
- Ο τουρισμός θα πρέπει να συμβάλει αποτελεσματικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων και στον κοινωνικό-πολιτισμικό εμπλουτισμό του κάθε τόπου προορισμού.
- Η κεντρική διοίκηση και συναφείς φορείς με τη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων θα πρέπει να αναλάβουν δράσεις που να συμβάλουν στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης.
- Οι περιβαλλοντικά και πολιτισμικά ευαίσθητες περιοχές θα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης μέριμνας.
- Στην αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε εκείνες που συμβάλλουν σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

ΒΙΩΣΙΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- **Επιδιώκει** να συνδέσει τους οικονομικούς στόχους της τουριστικής ανάπτυξης με τη συντήρηση των πόρων που είναι ουσιαστικοί για την ύπαρξή του.
- Η ανάπτυξη του επιβάλλεται να **ικανοποιεί** τις ανάγκες των σημερινών τουριστών και των περιοχών που τους φιλοξενούν , να **προστατεύει** και να **ενισχύει** τις μελλοντικές δυνατότητες ανάπτυξης τουρισμού.
- Αναφέρεται συχνά και ως «πράσινος τουρισμός», «υπεύθυνος τουρισμός», «εναλλακτικός τουρισμός».

ΒΙΩΣΙΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομικής σημασίας του τουρισμού για την Ευρώπη:
- 1. **Αντιπροσωπεύει** την τρίτη μεγαλύτερη κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα της Ε. Ένωσης.
- 2. **Περιλαμβάνει** μια ευρεία ποικιλία προϊόντων και προορισμών και εμπλέκει πολλούς διαφορετικούς ενδιαφερόμενους φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, με πολύ αποκεντρωμένα πεδία αρμοδιοτήτων, συχνά σε περιφερειακά και τοπικά επίπεδα.
- 3. **Συνεισφέρει** στο ΑΕΠ (πάνω από το 10 % του ΑΕΠ της Ε. Ένωσης οφείλεται σε αυτόν και προσφέρει περίπου 12 % του συνόλου της απασχόλησης)
- 4. **Συμβάλλει** σημαντικά στην επίτευξη πολλών κύριων στόχων της Ε. Ένωσης, όπως η οικονομική ανάπτυξη και η οικονομική και κοινωνική συνοχή.
- 5. **Αυξάνει** την απασχόληση (σε σύγκριση με την υπόλοιπη οικονομία τα τελευταία χρόνια, καθιστώντας τον τομέα σημαντικό παράγοντα συμβολής στους στόχους της Λισαβόνας για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας)
- 6. **Αποτελεί** οικονομική δραστηριότητα που μπορεί να δημιουργήσει ανάπτυξη και απασχόληση στην Ε. Ένωση(συνεισφέροντας στην ανάπτυξη, στην οικονομική και κοινωνική ολοκλήρωση των αγροτικών, ορεινών, απομακρυσμένων περιφερειών και νησιών)

ΕΠΟΜΕΝΩΣ

- Η επιχειρηματική δράση υπέρ της βιωσιμότητας και της αειφορίας είναι μια κατάσταση, όπου η οικονομική επιτυχία αυξάνεται στο πλαίσιο της μέριμνας για περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα.
- Η λειτουργία μιας περιφέρειας είναι πολύπλοκη και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί όταν αναφερόμαστε στην ανάπτυξη.
- Η επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλλουν ενεργά στην βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών, έμμεσα ή άμεσα.
- Η ανάπτυξη του τουρισμού είναι ιδανικό να προωθείται ταυτόχρονα με αυτή των άλλων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

■ Τεχνολογικό πάρκο Θεσσαλονίκης:

- Υπάρχουν σχετικές μελέτες στρατηγικής ανάπτυξης του Πάρκου και έρευνας αγοράς σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις του βορειοελλαδικού χώρου για να εντοπιστούν οι ανάγκες σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής τεχνολογίας .
- Ίδρυση Εταιρείας Διαχείρισης και Ανάπτυξης του ΤΠΘ με μετόχους μεγάλες επιχειρήσεις της Βόρειας Ελλάδας και βασικούς στόχους :
 1. Περιφερειακή Ανάπτυξη
 2. Μεταφορά Τεχνολογίας
 3. Διαχείριση της Θερμοκοιτίδας
 4. Εντεταλμένη Εκπαίδευση

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

■ Οργανισμός Λιμένος Ηγουμενίτσας ΑΕ.:

- Προωθεί την ορθολογική ανάπτυξη του λιμένα σε αλληλεξάρτηση με την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.
- Συμβάλλει στη διακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων μέσω φορτηγών οχημάτων, από και προς το εξωτερικό και το εσωτερικό της χώρας.

■ Η επιχείρηση σούπερ μάρκετ Χαλκιάδακης:

- Βασικός στόχος η εμπιστοσύνη των πελατών και του προσωπικού.
- Απασχολεί 1.217 άτομα (το 60% περίπου των εργαζομένων είναι γυναίκες).
- Το προσωπικό συμμορφώνεται, συμμετέχει σε πολλές δράσεις σύσφιξης των σχέσεων κάθε χρόνο, ενισχύει και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης .

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

■ Triopetra:

- Έργο του Ομίλου Φώτος Φωτιάδης (ο οποίος επικεντρώνεται στην υπεύθυνη κατανάλωση, στη στήριξη διαφόρων κοινωνικών ομάδων, στην προστασία του περιβάλλοντος, στη δημιουργικότητα σε διάφορες μορφές και στην ανάπτυξη του αθλητισμού).
- Μεγαλεπίβολο έργο
- Θέρετρο πολυτελείας, με απήχηση σε αρκετούς τουρίστες